

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

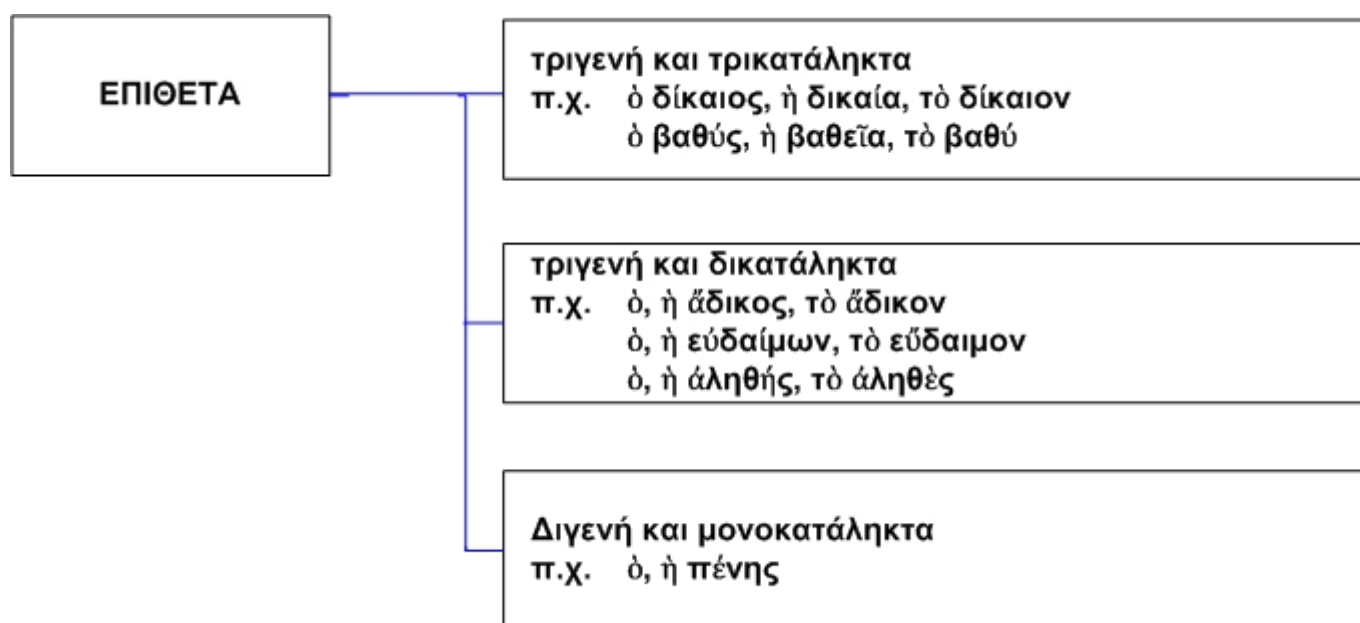
Τα επίθετα της αρχαίας ελληνικής διακρίνονται:

α) ως προς τον αριθμό των γενών σε: τριγενή-διγενή

Τριγενή είναι τα επίθετα που έχουν τρία γένη (αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο).
Διγενή είναι τα επίθετα που έχουν δυο μόνο γένη το αρσενικό και το θηλυκό.

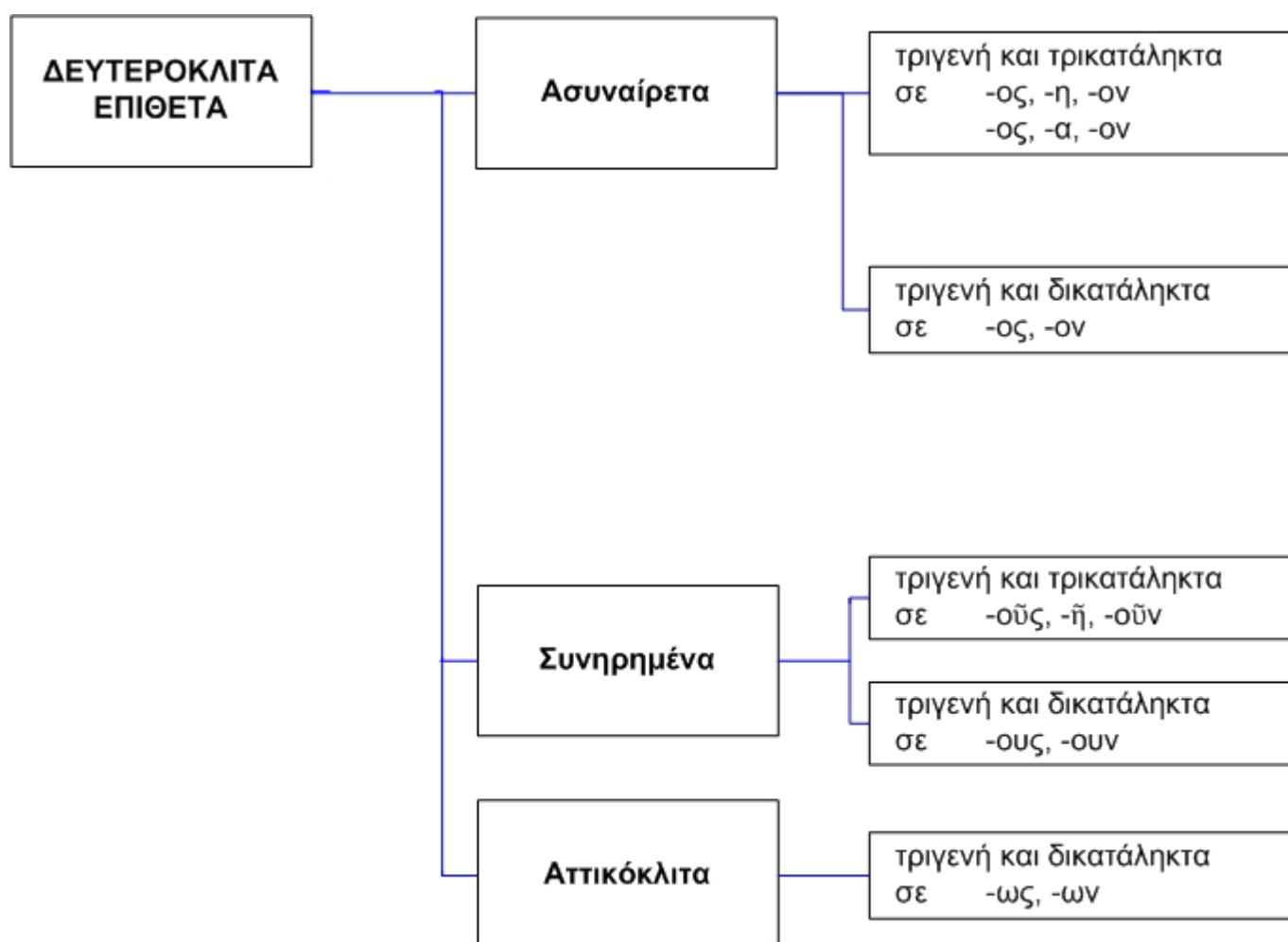
β) ως προς τον αριθμό των καταλήξεων σε: τρικατάληκτα-δικατάληκτα-μονοκατάληκτα

Τρικατάληκτα είναι τα επίθετα που έχουν τρεις διαφορετικές καταλήξεις, μια για κάθε γένος (αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο).
Δικατάληκτα είναι τα επίθετα που έχουν δύο μόνο καταλήξεις, μια κοινή για το αρσενικό και το θηλυκό και μια για το ουδέτερο.
Μονοκατάληκτα είναι τα επίθετα που έχουν μια μόνο κατάληξη για το αρσενικό και το θηλυκό και είναι **διγενή**.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

- Τα επίθετα της β' κλίσης ανάλογα με τις καταλήξεις και τα γένη διακρίνονται σε:
 - τριγενή και τρικατάληκτα** με καταλήξεις -ος, -η (ή -α), -ον: ἀγαθός, ἀγαθή, ἀγαθὸν – γενναῖος, γενναία, γενναῖον
 - τριγενή και δικατάληκτα** με καταλήξεις -ος (αρσενικό και θηλυκό), -ον (ουδέτερο): ὁ, ἡ ἔνδοξος, τὸ ἔνδοξον.
 - συνηρημένα** τριγενή και τρικατάληκτα: χρυσοῦς, χρυσοῆ, χρυσοῦν και **συνηρημένα** τριγενή και δικατάληκτα: ὁ, ἡ εὐνους, τὸ εὐνον και δ) **απτικόκλιτα** επίθετα: ὁ, ἡ ἴλεως, τὸ ἴλεων.
- Το αρσενικό και το ουδέτερο γένος των δευτερόκλιτων επιθέτων κλίνονται όπως τα ουσιαστικά της β' κλίσης στο αντίστοιχο γένος.
- Η κλίση του θηλυκού γένους των δευτερόκλιτων τρικατάληκτων επιθέτων είναι ίδια με αυτή των ουσιαστικών της α' κλίσης.
- Το θηλυκό των δευτερόκλιτων επιθέτων τρικατάληκτων επιθέτων στην ονομαστική, γενική και κλητική πληθυντικού τονίζεται στην σύμφωνα με το αρσενικό.

Καταλήξεις των δευτερόκλιτων επιθέτων

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ				
	Αρσενικά	Θηλυκά		Ουδέτερα
Ον.	-ος	-η	-α	-ον
Γεν.	-ου	-ης	-ας	-ου
Δοτ.	-ω	-η	-α	-ω
Αιτ.	-ον	-ην	-αν	-ον
Κλητ.	-ε	-η	-α	-ον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
	Αρσενικά	Θηλυκά	Ουδέτερα
Ον.	-οι	-αι	-α
Γεν.	-ων	-ων	-ων
Δοτ.	-οις	-αις	-οις
Αιτ.	-ους	-ας	-α
Κλητ.	-οι	-αι	-α

ΑΣΥΝΑΙΡΕΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Παραδείγματα κλίσης τρικατάληκτων και δικατάληκτων επιθέτων

α) Τριγενή και τρικατάληκτα σε -ος, -η, -ον

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	ὁ σοφός	ἡ σοφή	τὸ σοφόν
Γεν.	τοῦ σοφοῦ	τῆς σοφῆς	τοῦ σοφοῦ
Δοτ.	τῷ σοφῷ	τῇ σοφῇ	τῷ σοφῷ
Αιτ.	τὸν σοφόν	τὴν σοφὴν	τὸ σοφόν
Κλητ.	(ὦ) σοφέ	(ὦ) σοφή	(ὦ) σοφόν

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οί σοφοί	αί σοφαί	τὰ σοφὰ
Γεν.	τῶν σοφῶν	τῶν σοφῶν	τῶν σοφῶν
Δοτ.	τοῖς σοφοῖς	ταῖς σοφαῖς	τοῖς σοφοῖς
Αιτ.	τούς σοφούς	τάς σοφάς	τὰ σοφὰ
Κλητ.	(ὦ) σοφοί	(ὦ) σοφαί	(ὦ) σοφὰ

Τριγενή και τρικατάληκτα σε -ος, -α, -ον

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ δίκαιος	ἡ δικαία	τὸ δίκαιον
Γεν.	τοῦ δικαίου	τῆς δικαίας	τοῦ δικαίου
Δοτ.	τῷ δικαίῳ	τῇ δικαίᾳ	τῷ δικαίῳ
Αιτ.	τὸν δίκαιον	τὴν δικαίαν	τὸ δίκαιον
Κλητ.	(ὦ) δίκαιε	(ὦ) δικαία	(ὦ) δίκαιον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ δίκαιοι	αἱ δίκαιαι	τὰ δίκαια
Γεν.	τῶν δικαίων	τῶν δικαίων	τῶν δικαίων
Δοτ.	τοῖς δικαίοις	ταῖς δικαίαις	τοῖς δικαίοις
Αιτ.	τούς δικαίους	τάς δικαίας	τὰ δίκαια
Κλητ.	(ὦ) δίκαιοι	(ὦ) δίκαιαι	(ὦ) δίκαια

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Το θηλυκό των τρικατάληκτων επιθέτων σε -ος:

- λήγει σε **-η**, αν πριν από την κατάληξη -ος του αρσενικού υπάρχει σύμφωνο εκτός από το ρ: ἀγαθός, ἀγαθή - πιστός, πιστή. Λήγει σε **-α**, αν πριν από την κατάληξη -ος του αρσενικού υπάρχει φωνήεν ή ρ: ἅγιος, ἅγια - γενναῖος, γενναία (εκτός από τὸ ὄγδοος, ὄγδοη).
- στην ονομαστική, γενική και κλητική του πληθυντικού τονίζεται όπου τονίζεται στις αντίστοιχες πτώσεις το αρσενικό: ἡ ἅγια - αἱ ἅγιοι, τῶν ἁγίων, (ὦ) ἅγιοι (ὅπως οἱ ἅγιοι, τῶν ἁγίων, (ὦ) ἅγιοι).

β) Δικατάληκτα τριγενή και δικατάληκτα σε -ος, -ον

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	ὁ, ἡ ἄφθονος	τὸ ἄφθονον
Γεν.	τοῦ, τῆς ἀφθόνου	τοῦ ἀφθόνου
Δοτ.	τῷ, τῇ ἀφθόνῳ	τῷ ἀφθόνῳ
Αιτ.	τόν, τὴν ἄφθονον	τὸ ἄφθονον
Κλητ.	(ὦ) ἄφθονε	(ὦ) ἄφθονον

ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ

Ον.	οἱ, αἱ ἄφθονοι	τὰ ἄφθονα
Γεν.	τῶν ἀφθόνων	τῶν ἀφθόνων
Δοτ.	τοῖς, ταῖς ἀφθόνοις	τοῖς ἀφθόνοις
Αιτ.	τούς, τάς ἀφθόνους	τὰ ἄφθονα
Κλητ.	(ὦ) ἄφθονοι	(ὦ) ἄφθονα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Από τα δευτερόκλιτα επίθετα είναι δικατάληκτα:

1. τα περισσότερα από τα σύνθετα σε -ος: ό, ή άγονος, τὸ άγονον - ό, ή άθάνατος, τὸ άθάνατον - ό, ή άκαιρος, τὸ άκαιρον - ό, ή άκαρπος, τὸ άκαρπον - ό, ή άξιόμαχος, τὸ άξιόμαχον - ό, ή ένδοξος, τὸ ένδοξον κ.ά
2. τα απλά επίθετα: αίθριος, αίφνίδιος, βάνουσος, βάσβαρος, βάσκανος, βέβηλος, γαμήλιος, δόκιμος, έωλος (=παλιός), ήμερος, ήρεμος, ήσυχος, κίβδηλος, λάβρος, λάλος, χέρσος, τιθασός (=εξημερωμένος, ήμερος)
3. μερικά επίθετα σε -ος που χρησιμοποιούνται (στο αρσενικό και το θηλυκό) και ως ουσιαστικά: ό, ή άγωγός, τὸ άγωγόν (=αυτό που οδηγεί, που φέρνει) - ό, ή βοηθός, τὸ βοηθόν (=αυτό που βοηθεί) - ό, ή τιμωρός, τὸ τιμωρόν - ό, ή τύραννος, τὸ τύραννον.
4. Είναι τρικατάληκτα τα παρασύνθετα επίθετα σε -ικος: εὐδαιμονικός, εὐδαιμονική, εὐδαιμονικόν.

ΣΥΝΗΡΗΜΕΝΑ ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Μερικά δευτερόκλιτα επίθετα, τα οποία πριν από το χαρακτήρα -ο- έχουν άλλο ο ή ε, συναιρούνται σε όλες τις πτώσεις. Τα επίθετα αυτά λέγονται συνηρημένα δευτερόκλιτα επίθετα. Από αυτά άλλα είναι τρικατάληκτα (με τρία γένη) και άλλα δικατάληκτα (με τρία γένη).

Παραδείγματα κλίσης συνηρημένων δευτερόκλιτων επιθέτων

α) Τριγενή και τρικατάληκτα με τρία γένη σε - οῦς, -ῆ , -οῦν

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	ό (χρυσέος) χρυσοῦς	ή (χρυσέα) χρυσή	τὸ (χρυσοῦν) χρυσοῦν
Γεν.	τοῦ (χρυσέου) χρυσοῦ	τῆς (χρυσέας) χρυσῆς	τοῦ (χρυσέου) χρυσοῦ
Δοτ.	τῷ (χρυσέῳ) χρυσῷ	τῇ (χρυσέα) χρυσῇ	τῷ (χρυσέῳ) χρυσῷ
Αιτ.	τόν (χρύσειον) χρυσοῦν	τήν (χρυσέαν) χρυσῆν	τὸ (χρύσειον) χρυσοῦν
Κλητ.	-	-	-
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ			
Ον.	οί (χρύσειοι) χρυσοῖ	αί (χρύσειοι) χρυσαῖ	τὰ (χρύσειοι) χρυσαῖ
Γεν.	τῶν (χρυσέων) χρυσῶν	τῶν (χρυσέων) χρυσῶν	τῶν (χρυσέων) χρυσῶν
Δοτ.	τοῖς (χρυσέοις) χρυσοῖς	ταῖς (χρυσέαις) χρυσαῖς	τοῖς (χρυσέοις) χρυσοῖς
Αιτ.	τούς (χρυσέους) χρυσοῦς	τάς (χρυσέας) χρυσαῖς	τὰ (χρύσειοι) χρυσαῖ
Κλητ.	-	-	-

β) Τριγενή και δικατάληκτα με τρία γένη σε -ους, -οον

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ον.	ό, ή (εὔνοος) εὔνοος	τὸ (εὔνοον) εὔνοον
Γεν.	τοῦ, τῆς (εὔνοου) εὔνου	τοῦ (εὔνοου) εὔνου
Δοτ.	τῷ, τῇ (εὔνόῳ) εὔνω	τῷ (εὔνόῳ) εὔνω
Αιτ.	τόν, τήν (εὔνοον) εὔνοον	τὸ (εὔνοον) εὔνοον
Κλητ.	-	-
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		

Ον.	οί, αί (εὔνοοι) εὔνοι	τὰ (εὔνοα) εὔνοα
Γεν.	τῶν (εὔνόων) εὔνων	τῶν (εὔνόων) εὔνων
Δοτ.	ταῖς, ταῖς (εὔνόοις) εὔνοις	τοῖς (εὔνόοις) εὔνοις
Αιτ.	τούς, τὰς (εὔνοους) εὔνοους	τὰ (εὔνοα) εὔνοα
Κλητ.	-	-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

Τα συνηρημένα δευτερόκλιτα επίθετα:

1. Σχηματίζονται όπως και τα αντίστοιχα συνηρημένα ουσιαστικά της β' και α' κλίσης.
2. Δεν έχουν κλητική.
3. Στα τρικατάληκτα συνηρημένα επίθετα σε -οῦς όλες οι πτώσεις και των τριών γενών τονίζονται στη λήγουσα, ακόμη και όταν δεν τονίζεται κανένα από τα φωνήεντα που συναιρούνται: (χρῦσεος) χρυσοῦς.
4. Στα δικατάληκτα συνηρημένα επίθετα:
 - η κατάληξη **-οι** στην ονομαστική πληθυντικού είναι βραχύχρονη, παρόλο που προέρχεται από συναίρεση: οί, αί εὔνοι
 - στο τέλος του πληθυντικού των ουδετέρων το **-οα** της ονομαστικής και της αιτιατικής μένει ασυναίρετο: τὰ εὔνοα.
5. Στα δικατάληκτα συνηρημένα επίθετα σε -ους όλες οι πτώσεις και των τριών γενών τονίζονται στην παραλήγουσα.
6. Σύμφωνα με τα τρικατάληκτα συνηρημένα επίθετα σε -οῦς κλίνονται τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά επίθετα σε – πλοῦς, -πλή, -πλοῦν: ἀπλοῦς, ἀπλή, ἀπλοῦν.

ΑΤΤΙΚΟΚΛΙΤΑ ΔΕΥΤΕΡΟΚΛΙΤΑ ΕΠΙΘΕΤΑ

Μερικά δευτερόκλιτα επίθετα κλίνονται κατά την αττική δεύτερη κλίση και το αρσενικό και το θηλυκό λήγουν σε –ως και το ουδέτερο σε –ων.

Παραδείγματα κλίσης των αττικόκλιτων επιθέτων

ΕΝΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ον.	ὁ, ἡ ἴλεως	τὸ ἴλεων
Γεν.	τοῦ, τῆς ἴλεω	τοῦ ἴλεω
Δοτ.	τῶ, τῆ ἴλεω	τῶ ἴλεω
Αιτ.	τόν, τήν ἴλεων	τὸ ἴλεων
Κλητ.	(ᾧ) ἴλεως	(ᾧ) ἴλεων
ΠΛΗΘΥΝΤΙΚΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ		
Ον.	οί, αί ἴλεω	τὰ ἴλεα
Γεν.	τῶν ἴλεων	τῶν ἴλεων

Δοτ.	τοῖς, ταῖς ἴλεως	τοῖς ἴλεως
Αιτ.	τούς, τὰς ἴλεως	τὰ ἴλεα
Κλητ.	(ῶ) ἴλεω	(ῶ) ἴλεα

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ:

1. Όλα τα αττικόκλιτα είναι δικατάληκτα εκτός από το επίθετο ὀ πλέως, ἢ πλέα, τὸ πλέων. Τα σύνθετά του όμως σχηματίζονται ως δικατάληκτα. Π.χ. ὀ, ἢ ἔμπλεως, τὸ ἔμπλεων.
2. Στην ονομαστική, αιτιατική και κλητική του πληθυντικού του ουδετέρου, ἔχουν κατάληξη **-α**, σύμφωνα με τα ουδέτερα της κοινῆς β' κλίσης.
3. Το θηλυκό ἢ πλέα του αττικόκλιτου επιθέτου ὀ πλέως, ἢ πλέα, τὸ πλέων σχηματίζεται σύμφωνα με την α' κλίση.
4. Η κατάληξη της ονομαστικής και κλητικής αρσενικού και θηλυκού και της δοτικής των τριῶν γενῶν υπογράφεται: οἰ,αί ἴλεω - τοῖς, ταῖς, τοῖς ἴλεως - (ῶ) ἴλεω.